

Petak, 7. rujna 2012.

Globus **GLOBUS**

Foto: Roberto Stepić

JESPER JUUL - prorok moderne pedagogije Nasilne djece ima manje nego mislimo

Korana Sutlić / 10.07.2009. 10:30:15

Jedan od vodećih svjetskih eksperata za dječju i obiteljsku psihologiju, koji dio godine živi u Hrvatskoj, povodom izlaska prijevoda svoje knjige o krizi školstva, otkriva prave uzroke nasilja među djecom te zašto dobre ocjene nemaju veze s mentalnim zdravljem

Jesper Juul, danski obiteljski terapeut s dvije adrese, danskom i hrvatskom, zvijezda je obiteljske psihologije. Jedna od prvih njegovih knjiga, "Vaše kompetentno dijete", dobila je status moderne biblije za odgoj, a njegov hrvatski izdavač, naklada Pelago, ovih dana izdaje njegovu novu stručnu knjigu "Od poslušnosti do odgovornosti" koja govori o problemu zastarjelog školstva.

Još u ratu Juul je radio kao volonter s prognanicima i educirao stručnjake. Danas je na čelu međunarodne organizacije FamLab, posvećene obrazovanju i savjetovanju roditelja u nekoliko europskih zemalja i Hrvatskoj. Juul jedan dio godine živi na imanju u Istri sa suprugom Suzanom. Razgovarali smo o problemima mladih - skinheadima, mladim bogatim vozačima koji usmrćuju druge, ovisnosti o kompjutorima.

Google oglasi

Optical Express

Laserska korekcija vida koja mijenja vaš život – u pola cijene.

www.opticalexpress.hr

Boli Vas koljeno?

Artroskopske operacije i operacije križnih ligamenata -40% popusta.

svkatarina.hr/Ortopedija

Alternativna medicina

Besplatan prvi tretman, bioenergija detoksikacija, refleksoterapeut...

www.Larisa-Balogh.hr/kontakt

Trudnoća po tjednima

Sve što želite znati o trudnoći: Pampers svijet!

www.Pampers.com.hr

Imati ili biti

U Zagrebu je bilo niz slučajeva borbe mladih subkultura, skinheada protiv punkera, heavymetalaca... Neki su, nažalost, završili i kao žrtve.

Zašto mladi postaju skinheadi?

- Pripadnici skinhead ili drugih nasilnih grupa u 90 posto slučajeva su djeca koja rastu u lošim okolnostima, često su zlostavljana verbalno i fizički i u pubertetu roditelji odustaju od njih, obično uz komentar: "Uvijek si bio užasan, a sad si to i dokazao." Sigurno u Zagrebu ima i onih skinheada koji potječu iz obitelji u kojima je sve normalno. Ne znam povijest skinheada u Hrvatskoj, ali očito je da mladi ulaze u bande kad su vrlo uplašeni i vrlo nesretni. Nije riječ o hrvatskom presedanu. Primjerice, u Britaniji i Americi

to su White pride koji imaju nasilnu rasističku “filozofiju”, oni su poput Hells Angelsa bez motora.

Mladi vole subkulturne grupe. Što učiniti kad prekorače granicu i postanu nasilni članovi bande?

- Normalno je da se mladi identificiraju s raznim subkulturama. I punkeri imaju pesimističnu filozofiju. Ako je dijete nasilno ili pokazuje nešto što nije dobro, obitelj bi se trebala angažirati odmah, vrlo rano. Ako djevojčica u pubertetu ima anoreksiju, obitelj se mora mobilizirati što prije. Moraju se suočiti s činjenicom da je nešto bilo krivo u prvih 14 godina i da se nešto mora učiniti. Kad se roditelji pitaju što sam učinio loše, mnogi ne žele čuti odgovor. U Danskoj sam imao slučaj 11-godišnjaka koji je pio i šmrkao drogu, živio je u vrlo bogatoj zoni Kopenhagena. Bilo je lako ”probuditi” njegovu obitelj. A kad roditelji to naprave, onda se odmah i djeca probude.

Što znači “probuditi” obitelj?

- Svašta smo otkrili kad smo posjetili obitelj. Obitelj je funkcionirala, majka se pokazala suosjećajnijom od oca koji je mnogo radio, uglavnom im nije ostalo vremena za život. Mnogo je takvih obitelji i u Hrvatskoj, danas je puno osamljene djece. To je ironično jer mnogi roditelji rade i po 24 sata baš za djecu, a ona su očajna i sama. Dječaci u takvim okolnostima imaju tendenciju postati nasilni, “tough guys”, a djevojke su sklonije samouništanju.

I profesori su tukli

Koja je razlika između mladih u Danskoj i Hrvatskoj?

- Sve je manje razlika. Djeca se rađaju globalno, nisu rođena s perspektivom sela, nacije, svi slušaju istu glazbu, isto rade... Ako ih baš moram usporediti, čini se da su mladi u skandinavskim zemljama odgovorniji – manje očekuju da ih roditelji financiraju. A ta tradicija - mi ćemo se brinuti za tebe dok možemo, a kasnije ti za nas – još je prilično ukorijenjena u Hrvatskoj, i to ne samo kod bogatih nego i kod seljaka. U Europi je malo stvarno nasilnih mladih ljudi, ali oni svugdje dobivaju veliku medijsku pažnju. Istraživanja pokazuju da među mladima nema više od 5 posto nasilnih. Novo je jedino što se mladi slobodnije izražavaju, to nekima može izgledati bezobrazno, pa se čini da su čitave generacije nasilne. A nisu.

Nakon tradicionalnog odgoja, pa liberalnog, kakav odgoj danas prevladava?

- Kao kaleidoskop. Kad bismo posjetili 100 obitelji u istome gradu, našli bismo brdo različitih načina odgoja. Svatko nastoji otkriti svoj put, Crkva pokušava voditi obitelji, ali više ne uspijeva. Roditelji traže podršku iznutra, a ne izvana, kao nekoć. To više nije ni tradicionalni odgoj, a ni liberalni. Prije 20 godina i među profesorima je bilo normalno da se prebije dijete, a sad već sigurno pola Hrvatske to ne radi. Djeca su se za svoja prava izborila kao nekoć žene. Mi smo svi pioniri novih obitelji koje su se nakon mnogo godina odrekle tradicionalnih odgojnih normi pa zajedno tražimo i učimo.

U jednoj ste knjizi komentirali da virtualni svijet ne mora nužno biti loš za djecu.

- Neki znanstvenici u Austriji i Njemačkoj rekli su mi da je to nešto najgore na svijetu i da bi televiziju ili kompjutor trebalo svesti na 45 minuta dnevno. Ipak, znam i neke druge koji kažu da to nema veze. Mislim da je opasno ako je posrijedi ovisnost. Uvijek će postojati dio djece koja će o nečemu biti ovisna, neki će šmrkati, neki

piti alkohol, neki visjeti na Internetu. Roditelj se treba uzdati u svoj osjećaj za mjeru i razum. Važno je reći “ne” i to iskreno pokazati. I “ne” je ljubav prema djetetu. S ravnopravnim dostojanstvom veliki su izgledi da će i roditelji i djeca jedni drugima biti zadovoljni. Uvažena europska udruga psihijatarata ima stav da svako dijete smije imati mobitel od šeste godine. Tako žive svoj socijalni život, i to je istina. Kompjutor kao i televizija, ako si selektivan, može biti dobar za opuštanje i za obrazovanje.

Kakav je vaš sin bio učenik? Mnogi obrazovani roditelji u Hrvatskoj razočarani su jer njihova djeca nemaju ambicija za studij...

- Moj sin nije bio zainteresiran za školu, uvijek je imao “pametnija” posla. Išao je u knjižnicu s prijateljima, proučavao knjige i enciklopedije, ali nije bio akademsko dijete. Političari u čitavoj Europi ističu da nema dovoljno ljudi koji se žele baviti “običnim” poslovima, kao da svi danas moraju studirati. Dobar život ne znači samo novac, to znaju sada i mnogi Hrvati koji imaju novca, a nemaju život. Odgovor djece je često: “Ja želim život!” Svaka generacija ima svoje razloge. Mi smo u šezdesetima bili antimaterijalisti, ali smo lagali i sebi i djeci jer ne postoji ni jedna generacija koja je nakupila toliko materijalnih dobara. Vrijeme je da se hrvatski roditelji ostave te filozofije da je dijete u redu samo ako je u školi u redu. I u školi bi trebali imati u vidu da ima razne djece - ne moraju biti akademski dobri da bi bili dobri za društvo. Dijete iz akademske obitelji, koje ne želi studirati, vrlo je hrabro, jer je to imalo hrabrosti reći. Moj sin (36 godina) ima svoj restoran, vrlo je sretan i ima suprugu koja je akademski obrazovana.

Vaša nova knjiga, “Od poslušnosti do odgovornosti”, govori o školstvu...

- Školski je sustav star i neodrživ, pokušavamo naći način da pomognemo djeci i nastavnicima. Učitelji kažu - mnogi mladi nemaju poštovanja prema učiteljima, a ja dodajem - uvijek je bilo tako, ali se danas ne boje učitelja. Svugdje je tako, čak i u Francuskoj, koja ima moderno školstvo. Njemačka i Austrija imaju velike probleme, školski sustav nije se promijenio 45 godina, zato i postoji sve više privatnih škola. Prepao sam se kad sam čuo da Hrvatska želi kopirati njemački sustav...

Majke zlostavljačice

Aktualne su priče o pedofiliji. Koji su signali da se s djetetom nešto loše događa?

- Simptomatično je ako djeca postanu depresivna, izgube motivaciju za život, nisu budna. Ako su djeca starija od četiri godine, moguće je i da fizički muče sebe i druge, nemaju poštovanja prema drugoj djeci i njihovim tijelima. Međutim, pričao sam s majkom koja godinama nije znala da suprug iskorištava njihovu djecu. Razlog je taj što su djeca kooperativna ako ih netko maltretira ili ih uplaši time da će nešto napraviti mami ako progovore. Naša je kultura takva da se djecu doživljava kao objekte i oni koji imaju moć, mogu raditi što hoće. U Skandinaviji je sve više primjera u kojima su upravo majke zlostavljale djecu...

Današnja djeca u Hrvatskoj često izgledaju kao modeli i statusni simboli.

Ako mama i tata imaju ideje da treba izgledati specijalno da bi se uklopili ili dokazali, onda su unaprijed izgubili tu

bitku. Dva su načina na koji se može biti siromašan. Oni siromašni s dostojanstvom reći će djetetu: “Da, znam što te muči, ali nemamo novca.” Siromašni bez dostojanstva pokazat će sram i biti nesretni jer misle da bi dijete to moralo imati. Djeca nisu autsajderi jer nemaju Nike tenisice, oni koji su autsajderi često imaju sve jer njihova osobnost počinje sa stvarima.

Slučaj bogatih bez dostojanstva vidimo često. I u Hrvatskoj je sve više obitelji s novcem, tipa - kupiti što više i tako pokazati ljubav. Njihova djeca su oni mladi sinovi i kćeri što voze velikom brzinom velike automobile u noćnim satima u Zagrebu i prolaze kroz crveno. Roditelji im kupuju smrt, nemaju poštovanje prema svojoj djeci, prema životu. Umjesto da djeci pruže sve što žele, roditelji se trebaju pobrinuti da ona dobiju sve što im treba.

Biti bogat pa siromašan... Kako mladi bogataši reagiraju na ekonomsku krizu?

- U Norveškoj je jako puno bogatih ljudi, mnogi to danas više nisu, bankrotirali su. Njihova djeca su u velikim problemima. Naravno, bilo je primjera, poput onoga jedne 14-godišnjakinje, kojoj bi tata, kad je žicala džeparac, uplatio 14 tisuća eura. Ili, pak, one koja je za svoj rođendan imala party vrijedan 30.000 eura sa živom glazbom. Ekonomska kriza je dovela mlade ljude do toga da moraju prespitati svoje vrijedosti.

DJECA I ODGOJ

”BIO SAM NERVOZAN OTAC”

Vaša je supruga Hrvatica i, osim u Danskoj, živite i u Zagrebu, u Istri imate kuću.

- Upravo se upoznajem s Istrom koja je drukčiji svijet od Zagreba. Tražim svoja mjesta za vino, pršut... Radit ću ovo ljeto u kuhinji u restoranu Tri murve, zapravo pomagat ću. Već sam jednom bio kuhar ...

Često ste u knjigama koristili svoje vlastite primjere uspjeha i promašaja u odgoju sina.

- Mnogo sam naučio od njega. Prošli smo svašta... Bio sam loš otac prvih par godina: temperamentan, nervozan, iritantan, ne i nasilan.

Kakva će biti današnja djeca kad odrastu?

- Nema ključa, to je nepredvidljivo. Mnogo je djece jako kulturno, imaju mnogo energije, disciplinirani su, to je generacija “sky is the limit”. Oni su globalni u svojim glavama, mogu biti gdje žele. Jedan moj prijatelj iz Slovenije pola godine živi u Ljubljani, a pola godine radi u Silicijskoj dolini. To će biti takva generacija. Mnogi će imati probleme slične onima koje danas imaju diplomati koji se sele svake četiri godine i djeca često mijenjaju prijatelje i školu.

NOVI PROJEKTI

ODGOJNI SAVJETI PREKO DVD-a SU HIT

Što sad točno radite, pripremate?

- Radim u raznim medijima. U Njemačkoj su sada pravi hit predavanja na DVD-u te sam snimio jedan DVD na kojem razgovaram s 10 obitelji koje imaju djecu tinejdžere, normalnim obiteljima s normalnim problemima. U Danskoj radim projekt s roditeljima s malom djecom, kratke snimke za Internet, za koje me uvjeravaju da će biti

vrlo posjećene. Nastojim ići i drugim putem. Primio sam nedavno poziv Željka Mavrovića za jedan projekt koji uključuje četiri obitelji, ali mi još nije rekao o čemu se točno radi. Trebali bismo se naći ovo ljeto. Mavrović mi se uvijek činio zanimljivim čovjekom i drago mi je što ćemo se upoznati.

Na vrh